

Waloryzacja świadczeń we współczesnych systemach zabezpieczenia społecznego

W opracowaniu przedstawiono aspekty prawne i społeczne waloryzacji świadczeń w Polsce i innych współczesnych systemach zabezpieczenia społecznego. Zwrócono uwagę na problemy, które wynikają z przyjętych zasad waloryzacji, w tym konieczność badania i monitorowania ich skutków w zakresie gwarancji minimalnych dochodów osób uprawnionych do tych świadczeń.

Słowa kluczowe: waloryzacja, indeksacja, zabezpieczenie społeczne, świadczenia emerytalno-rentowe, Trybunał Konstytucyjny

Otrzymano: 15.10.2015

Zaakceptowano po recenzji: 24.05.2016

1. Pojęcie waloryzacji

W literaturze przedmiotu¹ pojęcie waloryzacji, zwanej również indeksacją, interpretuje się jako przeliczanie należności pieniężnych w związku ze zmianą siły nabywczej pieniądza. W badaniach prawnych oraz analizach ekonomicznych, a także w wyrokach sądów krajowych i międzynarodowych, pisząc o zagadnieniach waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych, podkreśla się przede wszystkim to, że mogą one tracić siłę nabywczą, głównie na skutek inflacji. Należy jednak dodać, że prawo wielu krajów Unii Europejskiej przewiduje również waloryzację innych świadczeń przewidzianych w krajowych systemach zabezpieczenia społecznego. W warunkach stałej wartości pieniądza i niezmiennego poziomu kosztów utrzymania waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych nie byłaby konieczna. Wzrost cen osłabia wartość realną pobieranych świadczeń długookresowych, zwłaszcza emerytalno-rentowych, a wzrost wynagrodzeń powoduje, że osoby przechodzące później na emeryturę otrzymują ją znacznie wyższą niż te, które realizują prawo do niej wcześniej.

Obecnie systemy zabezpieczeń społecznych państw rozwiniętych przewidują mechanizmy waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych w celu dostosowywania realnej wartości tych świadczeń do zmieniającej się sytuacji ekonomicznej i społecznej. Waloryzacja dotyczy także innych świadczeń w systemie zabezpieczenia społecznego oraz podstawy ich wymiaru, chociaż nie są one szczególnym przedmiotem zainteresowania badaczy.

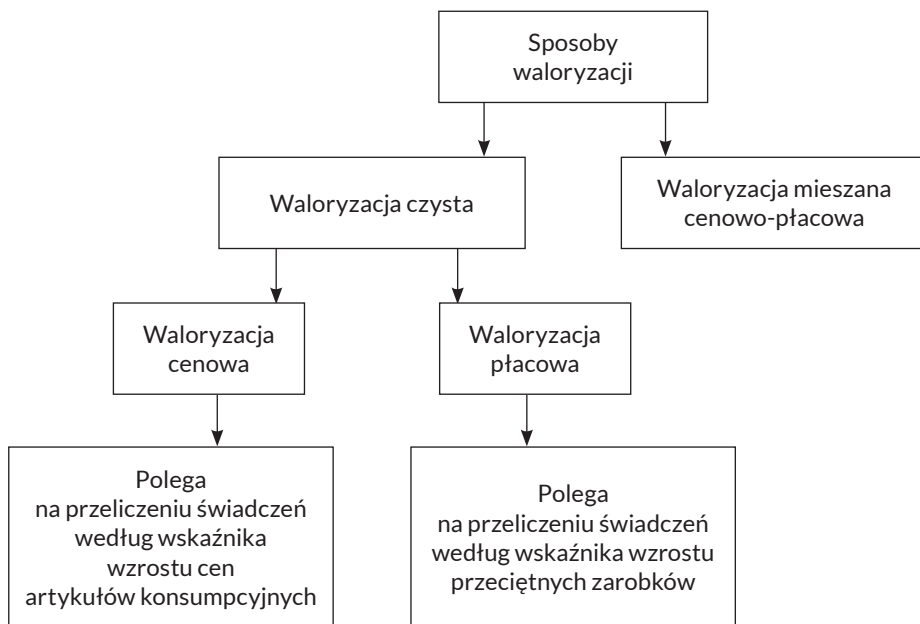
Doktryna wskazuje, że wybór metody waloryzacji determinuje głównie sytuacja społeczna i ekonomiczna danego kraju. Waloryzacja nie musi zawsze w sposób matematycznie dokładny odzwierciedlać zmiany wartości pieniądza i kosztów utrzymania pod warunkiem, że będzie dokonywana regularnie i nie będzie pozorna. W praktyce waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych przeprowadza się na podstawie wskaźnika wzrostu cen towarów i usług (waloryzacja cenowa), wskaźnika wzrostu płac (waloryzacja płacowa) albo wskaźnika wzrostu dochodu narodowego. Stosowane są również tzw. waloryzacje mieszane (cenowo-płacowe), przy czym rozróżnia się waloryzację *ad hoc* – dokonywaną okazjonalnie – od waloryzacji systemowej – dokonywanej *ex lege*, według z góry określonych zasad oraz ustalonych terminów. Współczesne rozwiązania mają chronić świadczenia emerytalno-rentowe przede wszystkim przed inflacją².

Problematyka waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych jest także przedmiotem wyroków sądów krajowych i międzynarodowych. Dotyczą one głównie oceny zgodności prawa krajowego z aktami konstytucyjnymi, a w przypadku międzynarodowych z właściwym w tym zakresie prawem.

¹ *Zabezpieczenie społeczne w Polsce. Problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości*, red. G. Uścińska, Warszawa 2008, s. 119 i nast.

² I. Jędrasik-Jankowska, *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, Warszawa 2012, s. 139–145.

Schemat 1. Sposoby waloryzacji

Źródło: opracowanie własne

2. Charakter prawny waloryzacji

W analizie konstrukcji prawnej waloryzacji świadczeń w Polsce istotną rolę odgrywa Trybunał Konstytucyjny (TK), do którego trafiają wnioski wymagające oceny tego, czy wprowadzone w Polsce regulacje prawne w zakresie waloryzacji są zgodne z Konstytucją. W swoich orzeczeniach TK zajmuje się charakterem prawnym waloryzacji, odnosząc go do konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego. TK konsekwentnie orzeka³, że waloryzowanie świadczeń emerytalno-rentowych stanowi jeden z elementów konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego, określonego w art. 67 ust. 1 Konstytucji. W jego opinii oznacza to konieczność istnienia mechanizmu utrzymywania świadczeń emerytalno-rentowych na odpowiednim poziomie ich wartości realnej.

Trybunał słusznie jednak zwraca uwagę, że określenie zakresu i formy zabezpieczenia społecznego Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej powierza ustawodawcy (art. 67 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji), który ma znaczną swobodę kształtowania mechanizmu waloryzacji. Zresztą ustawodawca decyduje na tej samej podstawie prawnej o zasięgu i zakresie przedmiotowym tego systemu. Ustala także takie jego zasady, jak powszechność, obowiązkowość czy dobrowolność.

³ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 19 grudnia 2012 r., K 09/12 (cz. III, pkt 3.4.2).

3. Charakter finansowy waloryzacji

Do ustawodawcy krajowego należy zatem wybór rozwiązań, które uważa za optymalne z punktu widzenia potrzeb obywateli oraz możliwości i wymogów ekonomicznego rozwoju kraju. Trybunał Konstytucyjny w swoich dotychczasowych orzeczeniach ustalił, że w dziedzinie kształtowania praw socjalnych Konstytucja pozostawia ustawodawcy szeroki margines działania, a sposób jego wykorzystania nie może pozostawać bez związku z aktualnym stanem finansów państwa. Jednak, jak podkreśla TK, swoboda ustawodawcy w powiązaniu mechanizmu waloryzacji z sytuacją finansową kraju nie jest nieograniczona. Określając zakres prawa do zabezpieczenia społecznego, odpowiednia ustawa nie może naruszyć istoty prawa do zabezpieczenia społecznego.

W opinii Trybunału do naruszenia istoty prawa do zabezpieczenia społecznego w związku z waloryzacją dochodzi w szczególności w dwóch sytuacjach – gdy świadczenia nie będą waloryzowane w danym okresie bądź gdy waloryzacja świadczeń sprowadzi przynajmniej część świadczeniobiorców poniżej poziomu minimum życiowego⁴.

4. Charakter i zakres ograniczeń prawnych i finansowych systemu emerytalnego

Z orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego przyjętych na gruncie wykładni art. 67 Konstytucji wynika, że decyzje dotyczące prawa do zabezpieczenia społecznego, które podejmuje państwo, mają pewne ograniczenia. Ubezpieczeni muszą więc liczyć się z tym, że w warunkach recesji gospodarczej lub niekorzystnych trendów demograficznych oraz w sytuacji, gdy spadają wpływy ze składek ubezpieczeniowych, państwo może być zmuszone zmienić obowiązujące regulacje prawne na niekorzyść obywateli, dostosowując zakres realizacji praw socjalnych do warunków ekonomicznych⁵.

Konstytucyjne prawo do zabezpieczenia społecznego nie oznacza zatem, że obywatel nie powinien ponosić skutków ekonomicznych pogorszonej sytuacji finansowej swego państwa, np. z powodu kryzysu ekonomicznego. Nie zwalnia to jednak ustawodawcy od sprawiedliwego obciążania poszczególnych grup obywateli z poszanowaniem zasad, norm i wartości konstytucyjnych⁶.

4 Trybunał uznał również, że waloryzacja powinna być dokonywana regularnie i nie może być pozorna. Trybunał podkreślał w tym kontekście, że wybór najtrafniejszej regulacji waloryzacji świadczeń emerytalnych i rentowych należy do parlamentu, który ponosi odpowiedzialność polityczną za sposób wykorzystania kompetencji prawotwórczych; zob. także wyrok K9/12 (cz. III, pkt 4).

5 Zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: K 5/99 (cz. III, pkt 3) oraz K 9/12 (cz. III, pkt 4).

6 Por. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: P 4/98 (cz. III, pkt 4) oraz K 9/12 (cz. III, pkt 4).

5. Zakres przedmiotowy realizacji konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego

W orzecznictwie podkreśla się, że nałożony na ustawodawcę obowiązek zapewnienia wyrażonych w Konstytucji gwarancji socjalnych przez wdrożenie stosownych regulacji normatywnych nie jest tym samym obowiązkiem maksymalnego rozbudowania systemu świadczeń. Obowiązek ten musi być natomiast rozumiany jako nakaz urzeczywistnienia przez regulacje ustawowe treści konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego w taki sposób, aby z jednej strony uwzględniać istniejące potrzeby społeczne, a z drugiej możliwości ich zaspokajania. Granice tych możliwości wyznaczają inne wartości konstytucyjne podlegające ochronie, takie jak np. równowaga budżetowa, które mogą w pewnym zakresie pozostawać w opozycji do rozwiązań ustawowych zmierzających do maksymalizacji gwarancji socjalnych⁷.

Na podstawie stanowiska TK z art. 67 Konstytucji nie da się wyprowadzić prawa do konkretnej postaci świadczenia społecznego ani konkretnego mechanizmu jego ustalania, a także zasad waloryzowania. Jak wielokrotnie podkreślał Trybunał, podstawą ewentualnych roszczeń osób ubiegających się o rentę, emeryturę czy inne świadczenia zabezpieczenia społecznego są bowiem przepisy ustaw regulujących szczegółowo te kwestie. Roszczenia te nie mogą więc być formułowane na podstawie art. 67 Konstytucji, który upoważnia ustawodawcę do określenia zakresu i form zabezpieczenia społecznego, z ograniczeniami mającymi chronić świadczeniobiorców przed jego arbitralnością⁸. Oznacza to, że podstawą wszelkich roszczeń powinny być te ustawy, wydane przez państwo z obowiązku konstytucyjnej realizacji prawa do zabezpieczenia społecznego. Rozwiązania te są także adekwatne do zasad waloryzacji przyjętych przez państwo w odniesieniu do świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego.

Jak ujmuje to Trybunał, ustawodawca ma swobodę w doborze adekwatnej metody waloryzacji i w ukonkretnieniu sposobu jej przeprowadzenia. Przy dokonywaniu waloryzacji ustawodawca musi zatem rozstrzygać:

- 1) jaki przyjęć wskaźnik waloryzacji (płacowy, cenowy czy mieszany),
- 2) w jakich proporcjach uwzględnić wzrost płac i/lub cen,
- 3) jakie wynagrodzenie stanowić będzie podstawę obliczania waloryzacji (w całej gospodarce, określonych branżach, uwzględniające wszystkie lub niektóre składniki wynagrodzenia),
- 4) jaki koszyk dóbr i usług będzie miarą procesów inflacyjnych,
- 5) po jakim okresie ona nastąpi i z jaką datą,

7 Zob. wyroki TK: SK 22/99 (cz. III, pkt 2) oraz K 9/12 (cz. III, pkt 4).

8 Zob. wyroki TK: SK 11/01 (cz. IV, pkt 1) oraz K 9/12 (cz. III, pkt 4).

- 6) czy waloryzacja będzie dostosowaniem jednostronnym (indeksacja świadczeń będzie stanowić wyłącznie podwyżkę), czy też w przypadku procesów deflacyjnych dopuszczalne będzie obniżenie świadczeń⁹.

6. Charakter i zakres związku między składką a prawem do świadczeń

W literaturze przedmiotu reprezentowane są różne stanowiska w sprawie zależności między składką a świadczeniem¹⁰. Warto w tym miejscu przywołać dorobek orzecznicy Trybunału Konstytucyjnego. Wielokrotnie podkreślał on, że polski system ubezpieczeń społecznych nie urzeczywistnia w sposób absolutny zasady wzajemności składki i prawa do świadczenia. Wynika to m.in. z tego, że składka nie jest dostosowana do wielkości skutków indywidualnego ryzyka. Należy dodać, że kalkulacja skutków ryzyka odbywa się w skali ogólnej, z zastosowaniem zobiektywizowanych kryteriów wynikających z zasad systemu, jego zakresu podmiotowego oraz innych cech ogólnych i szczególnych. Kalkulacji dokonuje się więc w sposób ogólny.

Składka ustalana jest na przeciętnym poziomie, zapewniającym względną równowagę w ujęciu całościowym, obejmującym wszystkich ubezpieczonych. Podczas ustalania prawa do świadczeń lub ich wysokości w zakresie określonym w ustawie uwzględniane są również okresy nieskładkowe, niezwiązane z wykonywaniem działalności zawodowej i obowiązkiem opłacania składki, a ponadto przewidziano górną granicę świadczenia, jakie można otrzymać. Według opinii TK zawartej w licznych wyrokach nie zawsze – z konstytucyjnego punktu widzenia – brak prostej zależności między prawem do świadczeń i ich wysokością a okresem opłacania i rozmiarem składki należy traktować jako nieprawidłowość¹¹. W opinii Trybunału Konstytucyjnego absolutyzowanie zasady ekwiwalentności prowadziłoby do zachwiania ogólnej logiki systemu ubezpieczeń społecznych, która wynika nie tylko z zasady wzajemności składki i świadczeń, ale również z zasady solidarności międzypokoleniowej oraz powszechności i względnej jednolitości kryteriów przyznawania świadczeń i określania ich wysokości¹².

⁹ Tak wyrok Trybunału Konstytucyjnego, K 9/12 (cz. III, pkt 4).

¹⁰ Zob. I. Jędrasik-Jankowska, *Pojęcia i konstrukcje...*, *op. cit.*

¹¹ Tak wyrok TK, K 9/12 (cz. III, pkt 4) i podane tam orzecznictwo TK z tego zakresu.

¹² *Ibidem*. W wyrokach TK zawarta jest opinia, że emerytury w państwie demokratycznym, prawnym, sprawiedliwym i szanującym zasadę społecznej gospodarki rynkowej są świadczeniami przyznawanymi według wynagradzanych zasług w okresie pracy, z poszanowaniem solidarności pokoleń, utrzymywania kontroli nad skalą rozwarstwiania społecznego i zachowania równowagi finansów publicznych.

7. Rozwiązania w krajach UE

Większość krajów Unii Europejskiej stosuje waloryzację świadczeń ustalonych w krajowych systemach zabezpieczenia społecznego, a także składek. Jest nią objęta także podstawa wymiaru świadczeń, chociaż w poszczególnych krajach stosuje się bardzo różne rozwiązania dotyczące waloryzacji świadczeń z zabezpieczenia społecznego. Szczególne zasady obowiązują w zakresie świadczeń emerytalnych oraz rentowych¹³.

Tabela 1. Formuły waloryzacyjne emerytur i rent w wybranych krajach UE*

Formuła waloryzacji	Kraje UE
Indeksacja cenowa	Hiszpania, Włochy, Luksemburg, Wielka Brytania**
Indeksacja płacowa	Dania – zdecydowanie płacowa; waloryzacja dokonywana jest raz do roku na podstawie wzrostu płac, ale emerytury dodatkowe (ATP) są waloryzowane tylko wtedy, gdy są na to wystarczające środki
	Niemcy – system płacowy, oparty na wzroście średniej pensji pracownika z poprzedniego roku
	Holandia – waloryzacja dokonywana jest dwa razy w roku na podstawie średniego wzrostu płac kontraktowych (na podstawie umowy o pracę)
Indeksacja mieszana	Belgia – system zarówno płacowy (emerytury – przyznawane od 2010 r.), jak i cenowy (w zależności od wskaźnika cenowego)
	Grecja – waloryzacja zależy m.in. od wskaźnika inflacji
	Portugalia – dwuskładnikowa waloryzacja, oparta na wskaźniku cenowym i PKB
	Austria – podwyżka w 2014 r. o 1,6%, ale nie podano więcej szczegółów
	Finlandia – system mieszany, ale przeważa w nim indeksacja cenowa (względem wskaźnika kosztów życia)
	Szwecja – przeważnie indeksacja opierana na wskaźniku cen, ale jeden rodzaj emerytur waloryzowany jest w stosunku do płac
	Włochy – dwa różne systemy indeksacyjne dla emerytur, nie pasują do żadnego ze schematów
	Luksemburg – stosowane są oba rodzaje waloryzacji
Hiszpania – wiele czynników wpływa na waloryzację, wskaźnik cen jest jednym z elementów wpływających na maksymalną wielkość waloryzacji	

* MISSOC podaje, że Irlandia nie stosuje automatycznej waloryzacji, dlatego jest poza którąkolwiek z tych trzech grup.

** Informacja uzyskana ze strony <http://www.tradingeconomics.com/united-kingdom/consumer-price-index-cpi> (24.05.2016). MISSOC nie podaje żadnych danych dla Wielkiej Brytanii.

13 MISSOC 2015 (System Wzajemnego Informowania o Ochronie Socjalnej), *EU's Mutual Information System on Social Protection, Pension Indexation*, dostępny w internecie na stronie <http://ec.europa.eu/>.

8. Waloryzacja w prawie międzynarodowym

Zasady waloryzacji zostały zawarte w aktach Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz Rady Europy. Odnoszą się one głównie do świadczeń emerytalnych i rentowych, ale mają także zastosowanie do innych świadczeń określonych w tych regulacjach prawnych¹⁴.

Zgodnie z art. 65 ust. 10 Europejskiego kodeksu zabezpieczenia społecznego z 1964 r., przyjętego przez Radę Europy, wysokość bieżących okresowych wypłat z tytułu starości, wypadku przy pracy (z wyjątkiem niezdolności do pracy), inwalidztwa lub śmierci żywiciela rodziny może być zweryfikowane w związku ze znacznymi zmianami ogólnego poziomu zarobków, gdy wynika to ze znacznych zmian kosztów utrzymania. Podobnie tę kwestię reguluje art. 71 ust. 11 i art. 72 ust. 10 znowelizowanego Europejskiego kodeksu zabezpieczenia społecznego z 1990 r., nakazując rewidowanie wysokości wypłacanych świadczeń inwalidzkich, emerytalnych lub po śmierci żywiciela rodziny, jeśli jest to związane z istotnym obniżeniem ogólnego poziomu zarobków lub zwiększeniem kosztów utrzymania.

Z kolei zgodnie z art. 12 ust. 2 Europejskiej karty społecznej, sporządzonej w Turynie 18 października 1961 r., Polska zobowiązała się utrzymywać system zabezpieczenia społecznego na zadowalającym poziomie, równym co najmniej poziomowi niezbędnemu do ratyfikowania Konwencji nr 102 Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP)¹⁵.

Obowiązek waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych wynika z zasad przyjętych przez MOP. Konwencja nr 121 MOP dotycząca świadczeń w razie wypadków przy pracy i chorób zawodowych z 1964 r. powtarza zawarte w art. 65 ust. 10 postanowienia konwencji nr 102 MOP dotyczącej minimalnych norm zabezpieczenia społecznego z 28 czerwca 1952 r. Nakazuje ona rewizję wysokości świadczeń w następstwie znacznych zmian ogólnego poziomu płac, wynikających ze znacznych zmian kosztów utrzymania.

Również konwencja nr 128 MOP dotycząca świadczeń w razie inwalidztwa, na starość i w razie śmierci żywiciela rodziny z 1967 r. w art. 29 ust. 1 nakłada obowiązek rewidowania wysokości wypłacanych świadczeń w następstwie znacznych zmian ogólnego poziomu płac lub znacznych zmian kosztów utrzymania. Ani konwencja nr 121 MOP, ani konwencja nr 128 MOP nie zostały do tej pory ratyfikowane przez Polskę, ale wyznaczają międzynarodowe standardy w zakresie regulacji świadczeń. Polska ratyfikowała natomiast konwencję nr 102 MOP¹⁶.

14 G. Uścińska, *Europejskie standardy zabezpieczenia społecznego a współczesne rozwiązania polskie*, Warszawa 2005, s. 82, 373.

15 *Ibidem*.

16 *Ibidem*.

Tabela 2. Waloryzacja świadczeń w konwencjach MOP

Konwencja MOP	Waloryzacja świadczeń
Konwencja nr 102	art. 65 ust. 10 – wysokość bieżących wypłat okresowych, udzielanych na starość, w razie wypadku przy pracy i choroby zawodowej (z wyjątkiem przypadku niezdolności do pracy), w razie inwalidztwa i śmierci żywiciela rodziny będzie rewidowana w następstwie znacznych zmian ogólnego poziomu zarobków, wynikających ze znacznych zmian kosztów utrzymania art. 66 ust. 8 – jak wyżej
Konwencja nr 121	art. 21 – wysokość bieżących wypłat okresowych, wypłacanych zgodnie z art. 14 ust. 2 i 3 (tj. w razie całkowitej utraty zdolności do zarobkowania, jeżeli można przypuszczać, że jest ona trwała, albo też w razie istotnego zmniejszenia sprawności fizycznej oraz w razie dużej częściowej utraty zdolności do zarobkowania, która przewyższa ustalony stopień, jeżeli można przypuszczać, że będzie ona trwała, albo też w razie znaczącego zmniejszenia sprawności fizycznej) będzie rewidowana w następstwie znacznych zmian ogólnego poziomu płac, wynikających ze znacznych zmian kosztów utrzymania
Konwencja nr 128	art. 29 ust. 1 – wysokość bieżących wypłat okresowych wymienionych w art. 10, 17 i 23 (tj. świadczenia w razie inwalidztwa, świadczenia na starość, świadczenia w razie śmierci żywiciela rodziny) będzie rewidowana w następstwie znacznych zmian ogólnego poziomu zarobków lub znacznych zmian kosztów utrzymania

Ustalenia dotyczące waloryzacji świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego w dokumentach Rady Europy przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Waloryzacja świadczeń w dokumentach Rady Europy

Dokumenty Rady Europy	Waloryzacja świadczeń
Europejski kodeks zabezpieczenia społecznego z 1964 r. wraz z Protokołem	art. 65 ust. 10 – wysokość bieżących okresowych wypłat świadczeń emerytalnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (z wyjątkiem dotyczących niezdolności do pracy), z tytułu inwalidztwa i śmierci żywiciela rodziny powinny być rewidowane w następstwie istotnych zmian ogólnego poziomu zarobków, wynikających z istotnych zmian kosztów utrzymania art. 66 ust. 8 – jak wyżej
Zrewidowany europejski kodeks zabezpieczenia społecznego z 1990 r.	art. 72 ust. 10 – wysokość bieżących okresowych wypłat świadczeń inwalidzkich, emerytalnych lub po śmierci żywiciela rodziny (w związku z przypadkami ochrony, w których mowa w art. 32 ust. 1 pkt. c i d, tj. całkowita lub częściowa utrata zdolności do zarobkowania powyżej ustalonego stopnia, o ile jest prawdopodobne, że ta całkowita lub częściowa utrata zdolności zarobkowania będzie trwała, lub też odpowiednie zmniejszenie sprawności fizycznej w przypadku śmierci ofiary z utratą środków utrzymania przez pozostałego przy życiu małżonka i jego dzieci) będzie rewidowana na ustalonych warunkach, w następstwie istotnych zmian bądź ogólnego poziomu zarobków, bądź kosztów utrzymania.

9. Podsumowanie

W systemach zabezpieczenia społecznego dokonuje się wielu zmian, aby mogły one zapewnić realną wartość wpłacanych składek oraz wypłacanych świadczeń. Jednak w tym zakresie funkcjonują różne rozwiązania, które wynikają w dużej mierze z możliwości finansowych tych systemów. W Polsce od wielu lat ustawodawca wprowadza regulacje, które wynikają często z ograniczonych możliwości finansowych państwa i systemu zabezpieczenia społecznego. Zresztą jest to czynnik wpływający na rozwiązania przyjmowane także w innych krajach Unii Europejskiej. Trzeba jednak podkreślić, że we współczesnych systemach zabezpieczenia społecznego obowiązują wypracowane standardy prawne waloryzacji świadczeń, ale istnieje pilna potrzeba, aby w sposób systemowy badane były skutki stosowanych zasad waloryzacji, zwłaszcza w kontekście gwarancji minimalnych dochodów, które te świadczenia powinny zapewniać.

W warunkach stabilności ekonomicznej oraz niskiej inflacji, a nawet deflacji należy zastanowić się nad nowymi zasadami waloryzacji. Przedmiotem analiz powinny być wszystkie okresy, za które ustalana jest waloryzacja, a także koszty jej obsługi, które przekraczają wartość, o którą podwyższa się świadczenia.

*prof. dr hab. Gertruda Uścińska
Instytut Polityki Społecznej,
Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych*

ŹRÓDŁA

- Jędrasik-Jankowska I., *Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego*, Warszawa 2012.
- Uścińska G., *Europejskie standardy zabezpieczenia społecznego a współczesne rozwiązania polskie*, Warszawa 2005.
- *Zabezpieczenie społeczne w Polsce. Problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości*, red. G. Uścińska, Warszawa 2008.

The indexation of social security benefits in contemporary social security insurance systems

The work presents the legal and social aspects of social insurance benefit indexation in Poland and other contemporary social insurance systems. Attention is drawn to the problems which arise from the principles of indexation adopted, including the need to research and monitor their effects in guaranteeing the minimum of incomes to those entitled to these benefits.

Key words: Indexation, social insurance, pension-social insurance benefits, Constitutional Tribunal